

Zestig boeren buigen zich over hun eigen houdbaarheid

De melkveesector is een robuuste sector. Of dat in het jaar 2023 nog zo is weten we niet. Het project 'Mijn duurzaamheid' zet boeren aan het denken wat je als mens en bedrijf moet doen om er over tien jaar nog te zijn.

Frank de Vries

Zestig melkveehouders kijken naar duurzaamheid vanuit het vierluik ikzelf (de boer), de koe, het milieu en de burger. Het moet leiden tot een duurzaam en robuust bedrijfsontwerp waarmee ze 2023 en verder kunnen halen.

Wat betekent dat voor mij

Het woord duurzaamheid is al zo vaak te pas en te onpas gebruikt dat het stoffig wordt. Gebouwen

zijn duurzaam, chocolade is duurzaam en ook ons eten is duurzaam. Niemand weet precies wat ermee wordt bedoeld. Bert Philipsen van Wageningen Livestock Research stuurt het project 'Mijn duurzaamheid' aan. Philipsen legt uit: "Wij willen dat het begrip duurzaamheid concreet wordt vertaald naar het eigen bedrijf en de eigen ik van de melkveehouder. Dan wordt het een concreet iets. In het project wordt liever gesproken over het begrip volhoudbaarheid in plaats van duurzaamheid. Dat wil zeggen dat je

als melkveehouder moet nadenken over hoe je het wilt volhouden om er zeg over tien jaar nog te zijn. En dan gaat het niet alleen over het milieu, maar ook over jezelf als ondernemer, de koe en de burgers om je heen." Is het niet erg betuttelend om boeren te vragen hier over na te denken? Volgens Philipsen niet. "De sector melkvee wil duurzaam zijn in 2023. Hoewel we een stevige positie hebben in melkvee en de burgers de sector goedgezind zijn, gaat de toekomst voor de sector niet vanzelf. Er zijn knelpunten in het milieu, het dierenwelzijn en het imago bij burgers. En houdt de boer zelf het wel zo lang vol met alle belasting op lichaam en geest. En kan de koe wel zo doorgaan op dat topniveau? Qua milieu wil de sector uiteindelijk naar een klimaatneutrale houderij. En hoewel de melkveesector een sterk imago heeft als je het vergelijkt met de intensieve veehouderij, is er ook kwetsbaarheid. De gemiddelde burger wil koeien in de wei en niet de aanblik van supergrote stallen."

PROJECTLEIDER BERT PHILIPSEN:

"We hebben juist diversiteit nodig in bedrijfsstijlen en willen geen eenheidsworst."

Foto: Frank de Vries

"Ik heb geleerd om gelukkig te zijn"

Melkveehouder Martijn Damsteegt (28 jaar) gaat voor werkplezier en het gezin. Samen met zijn vrouw Geeske heeft hij een melkveebedrijf in het Zuid-Hollandse Nieuw-Lekkerland. Hij melkt 75 koeien met een quotum van 6,5 ton melk. Waarom werd hij deelnemer aan het project 'Mijn duurzaamheid'? "Juist toen voor het project gevraagd werd naar deelnemers was ik zoekende naar nieuwe doelen voor mijn bedrijf. Ik heb het bedrijf overgenomen van mijn vader en werd sedert die tijd (2007) opgeslokt door het werk. Genieten was een ondergeschoven kindje. Het jaar 2011 was voor ons een jaar van bezinning. We hadden juist een nieuwe jongveestal geplaatst en ik smachtte naar een nieuwe uitdaging op het bedrijf." Damsteegt ging in het project met de vier thema's milieu, ikzelf, koe en burger aan de slag. Voor Damsteegt zijn zeven onderwerpen van belang in die vier thema's: makkelijk werken; een minicamping om burgers te laten delen in het

plattelandsgedoe; het bedrijf overdraagbaar houden voor opvolging door het bedrijf te blijven doorontwikkelen; investeren in kennis, bijvoorbeeld door studieclubs en vakliteratuur; eigen ruwvoerproducten winnen; een net modern bedrijf hebben waar mensen op 'zondagse' schoenen rond kunnen lopen en als laatste het werken in kringlopen.

Waar wil ik heen

Damsteegt vindt duurzaam een vaag begrip. "Ik vind goed luisteren naar de burger eigenlijk het beste om het begrip duurzaam te verklaren." Hij wil een net en modern eengezinsbedrijf houden als hij een blik in de toekomst werpt. In zijn ijver en passie voor het bedrijf vergat en vergeet hij nog steeds het genieten. Kijkend naar de contouren van het voorlopige ondernemersplan valt op dat de persoonlijke doelen als het gelukkig zijn, tijd nemen voor het gezin en genieten nog steeds nergens vermeld

MARTIJN EN GEESKE DAMSTEEGT

"Wij gaan voor werkplezier."

Foto: Frank de Vries

staan. Damsteegt gaat het aanpassen. "Ik moet als veehouder heel bewust tijd voor het gezin inpassen."

Ambitieuw project

Het project Mijn duurzaamheid wordt gefinancierd door het Productschap Zuivel en het Ministerie van EL&I. Een groep van zestig enthousiaste melkveehouders, waarvan 20 procent vrouw is, uit alle windstreken van ons land doet mee. Philipsen: "Het is zeker geen alledaags project voor boeren om over je eigen 'ik' te praten. Het vergt een stuk levenservaring en bedrijfservaring." Het project is opgedeeld in vier fases. De eerste drie fases zijn inmiddels doorlopen. In de eerste fase maakt de boer kennis met zichzelf. Vanuit twaalf kernwaarden in het leven wordt een spiegel voorgehouden wie je nu eigenlijk bent. In de tweede fase is het waarom aan de orde gekomen. Waarom is het zo belangrijk voor jou, de koe, jouw bedrijf en de burger om te werken aan volhoudbaarheid. In de derde fase werden ideeën gevonden om op termijn nog een sector te houden. Momenteel zit de projectgroep in de laatste fase. Iedere deelnemer heeft uit de vier kwadranten: koe, ik, milieu en burger er ten minste twee uitgezocht. En specifiek voor zijn bedrijf heeft hij daarin keuzes gemaakt naar de toekomst toe.

Philipsen: "Onderzoek, onderwijs en adviseurs hebben in het verleden de focus gehad op schaalvergroting en groter groeien. Maar dat alleen geeft geen robuuste melkveehouderij in 2023. We hebben juist diversiteit nodig in bedrijfsstijlen en willen geen eenheidsworst." Philipsen erkent dat de afgelopen jaren als het ware een monocultuur is ontstaan in de melkveehouderij. Hij weet dat aan de andere kant al tien jaar onderzoek is naar diversiteit in bedrijven en ondernemersstijlen.

Uitien resultaat

Philipsen ziet als hoofddoel van het project dat de zestig deelnemers een vernieuwde of herijkte bedrijfsstijl krijgen en daarnaast dit nieuwe ontwerp kunnen overdragen aan duizend collega-melkveehouders. Dat laatste gebeurt via het zogenoemde toekomstcafés voor melkveehouders. "Dan hebben we het bulkbegrip duurzaamheid praktisch ingevuld als 'Mijn duurzaamheid' onder mijn eigen omstandigheden."

